

Ad fontes!

ODKRYWAMY TAJEMNICE KALISZA I REGIONU KALISKIEGO

Śladami

Marii Konopnickiej w Kaliszu

Autorzy: Martyna Biłska i Andżelika Kaczmarek

*Opiekun: Alicja Krajewska
Szkoła Podstawowa w Brzezinach*

Zapraszamy na wycieczkę

śladami sławnej

Kaliszanek

MARIA KONOPNICKA

Maria Konopnicka.

HANOLI & PUDER

W WARSZAWIE

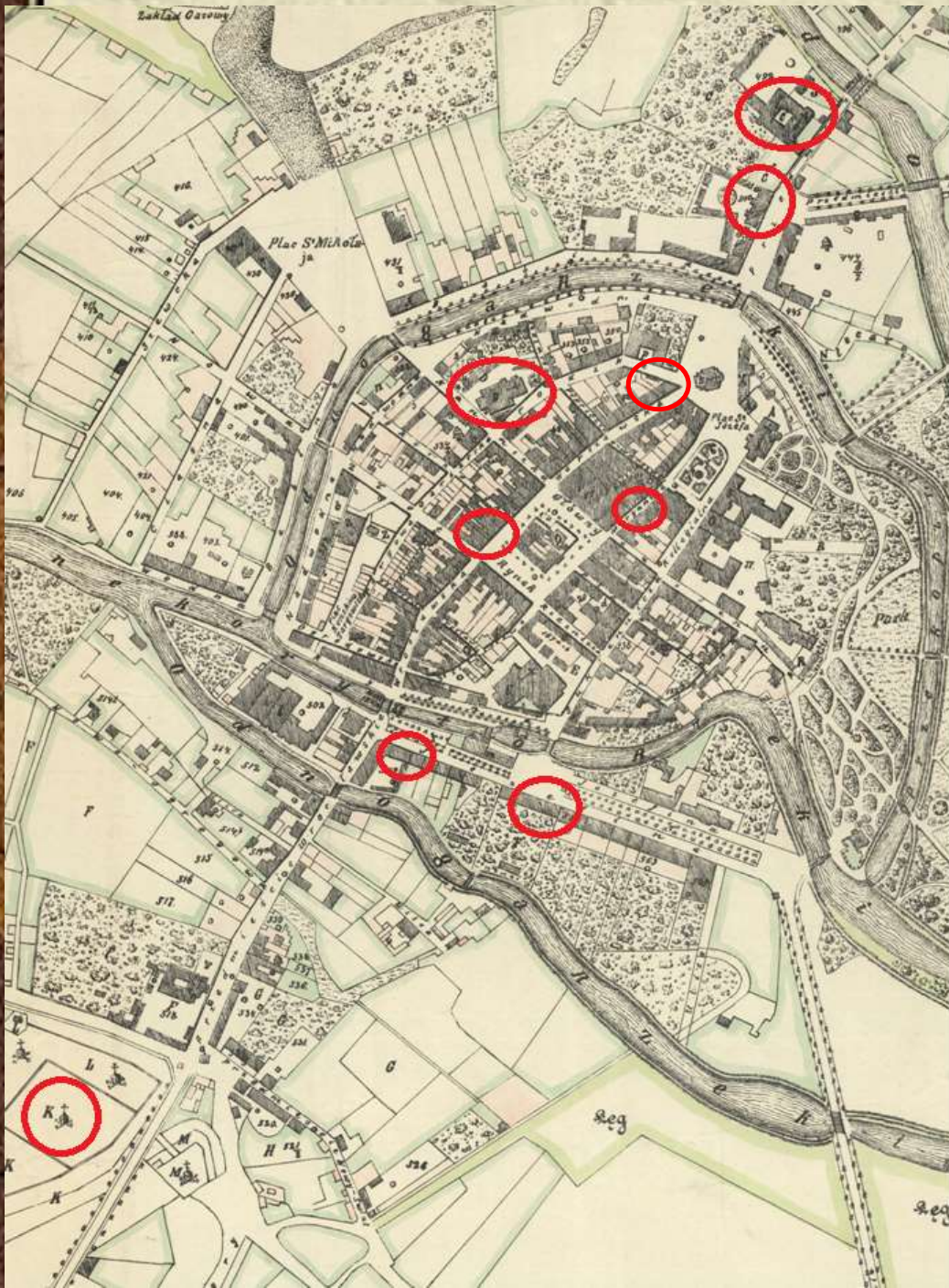
- *poetką i nowelistką okresu realizmu, krytyk literacki, publicystką i tłumaczką,*
- *spędziła w Kaliszu 12 lat,*
- *tworzyła i kształtowała osobowość w grodzie nad Prosną.*

*Wychowałeś ty mnie grodzie,
Na swym chlebie, na swej wodzie,
Na tym chlebie z piołunami,
Na tej wodzie z memi łzami.*

*(fragment wiersza „Memu miastu” Marii
Konopnickiej)*

Przebieg trasy

1. *CMENTARZ KATOLICKI*
2. *ALEJA WOLNOŚCI (JÓZEFINY)*
3. *MOST KAMIENNY*
4. *GŁÓWNY RYNEK*
5. *ULICA MARIAŃSKA*
6. *KATEDRA ŚW. MIKOŁAJA*
7. *ULICA ZAMKOWA (WARSZAWSKA)*
8. *PAŁAC PUCHALSKICH*
9. *KOŚCIÓŁ OO. JEZUITÓW*
10. *ULICA NOWY ŚWIAT*

CMENTARZ KATOLICKI

- Położony przy ulicy Górnośląskiej (pierwotnie usytuowany za miastem).
- Liczący ponad 200 lat.

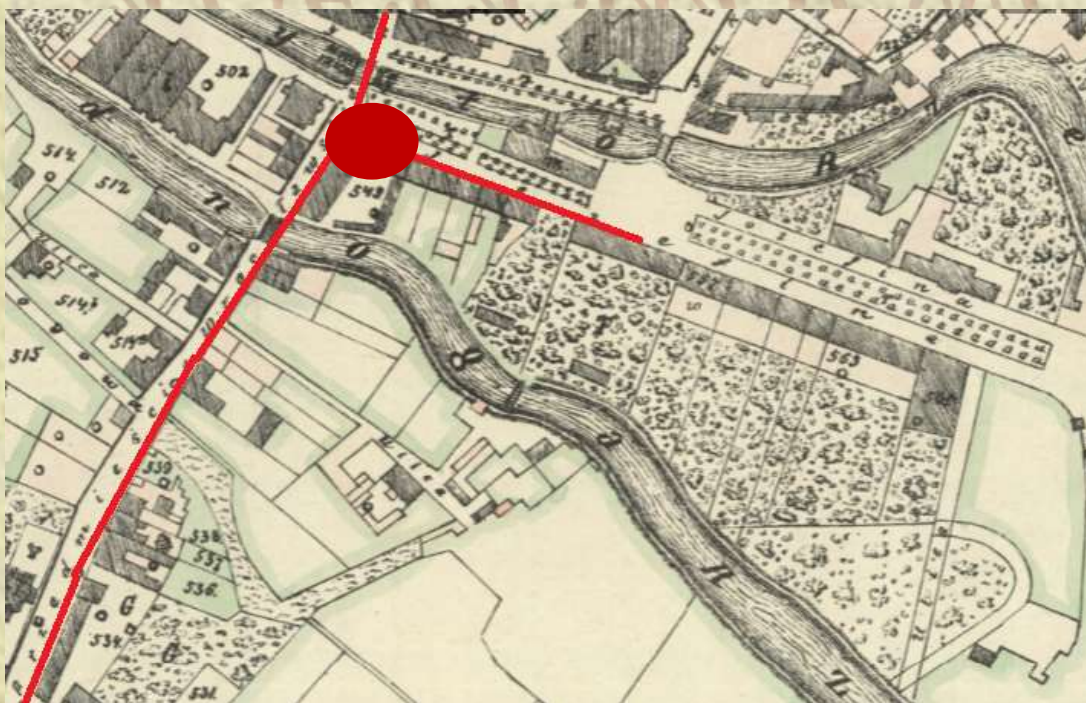
CMENTARZ KATOLICKI

- *Znajdował się tu grób (obecnie niezachowany) Scholastyki z Turskich Wasiłowskiej, matki Marii Konopnickiej.*
- *Po śmierci żony Józef Wasiłowski często prowadził tu dzieci.*

„Spacery z ojcem kończą się zawsze na cmentarzu.”

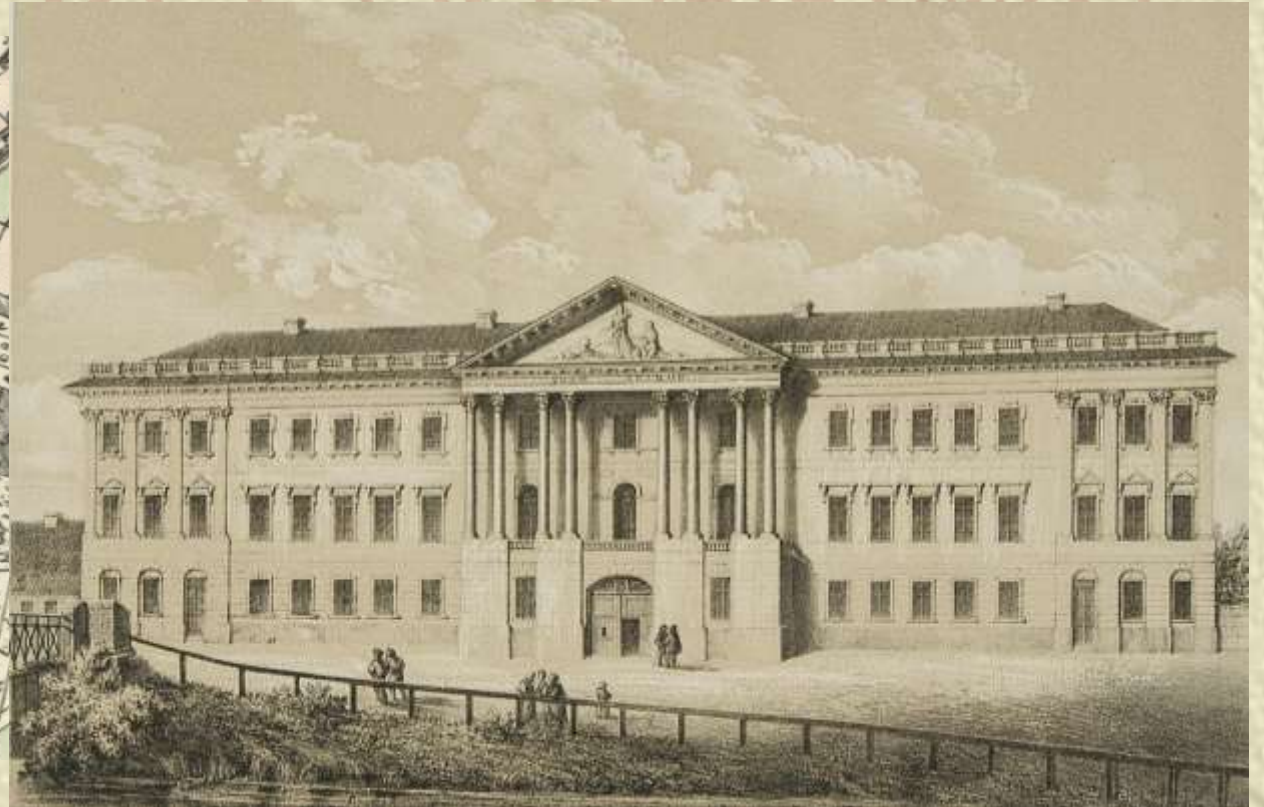
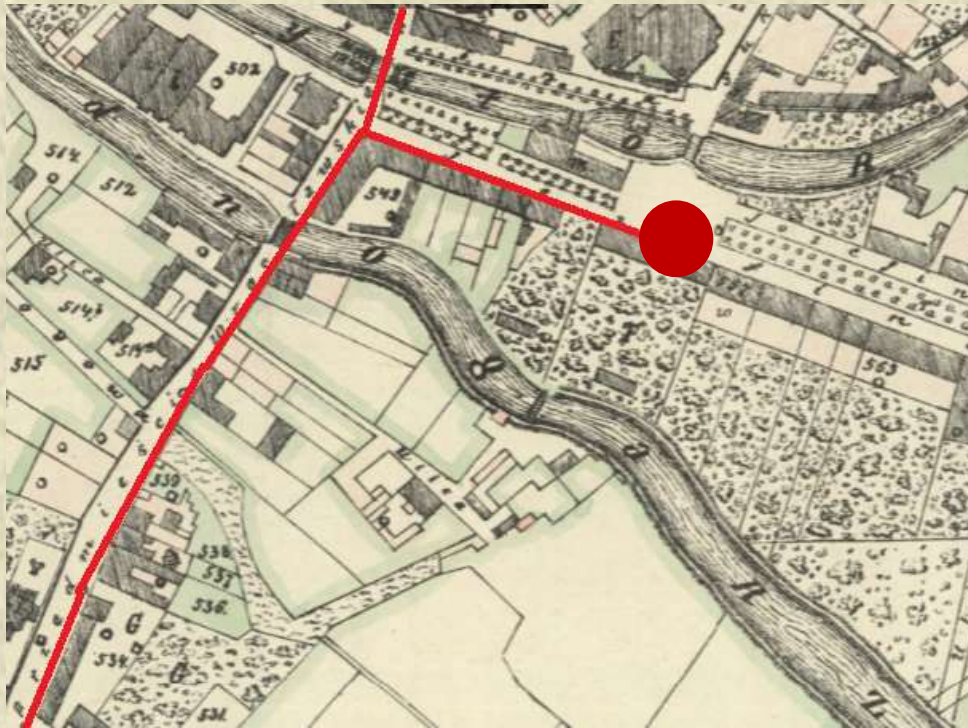
ALEJA WOLNOŚCI (JÓZEFINY)

Najbardziej reprezentacyjna ulica Kalisza - była tu kiedyś redakcja Gazety Kaliskiej

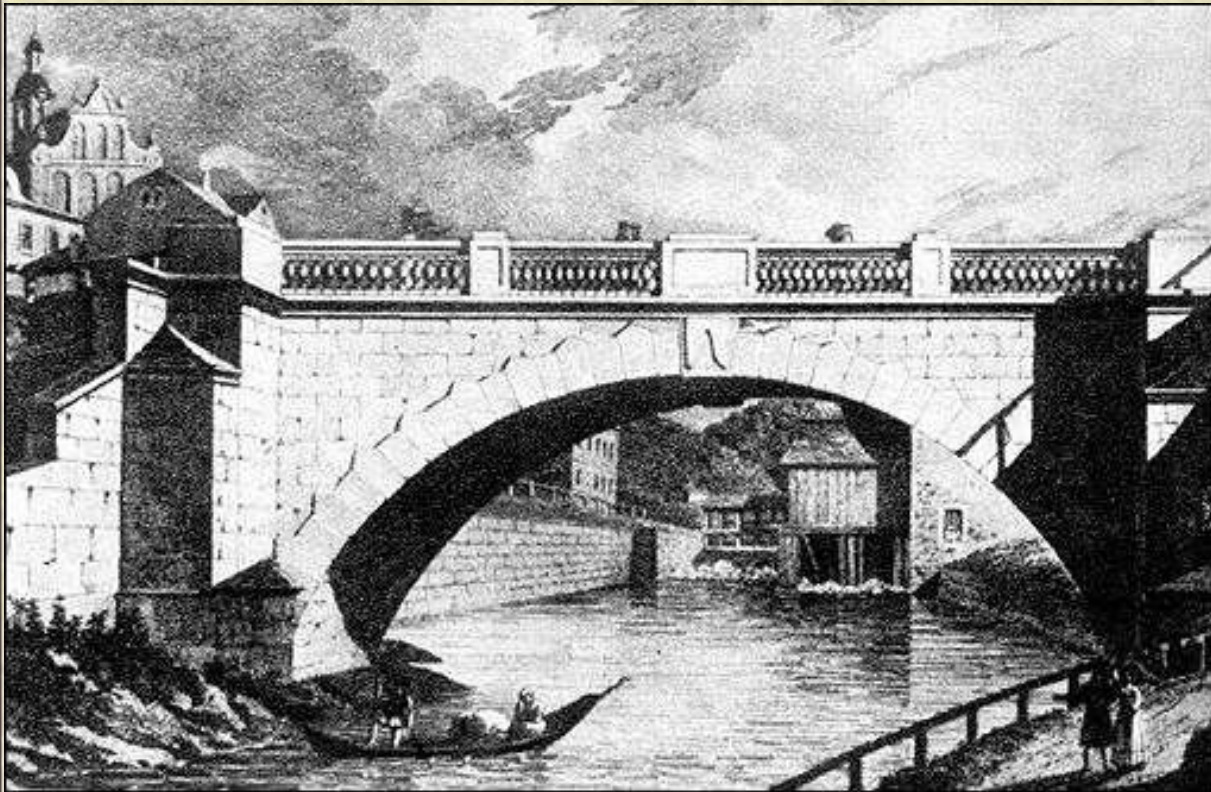
W Gazecie Kaliskiej ukazał się artykuł okolicznościowy na temat Marii Konopnickiej z okazji jubileuszu jej pracy pisarskiej.

ALEJA WOLNOŚCI (JÓZEFINY)

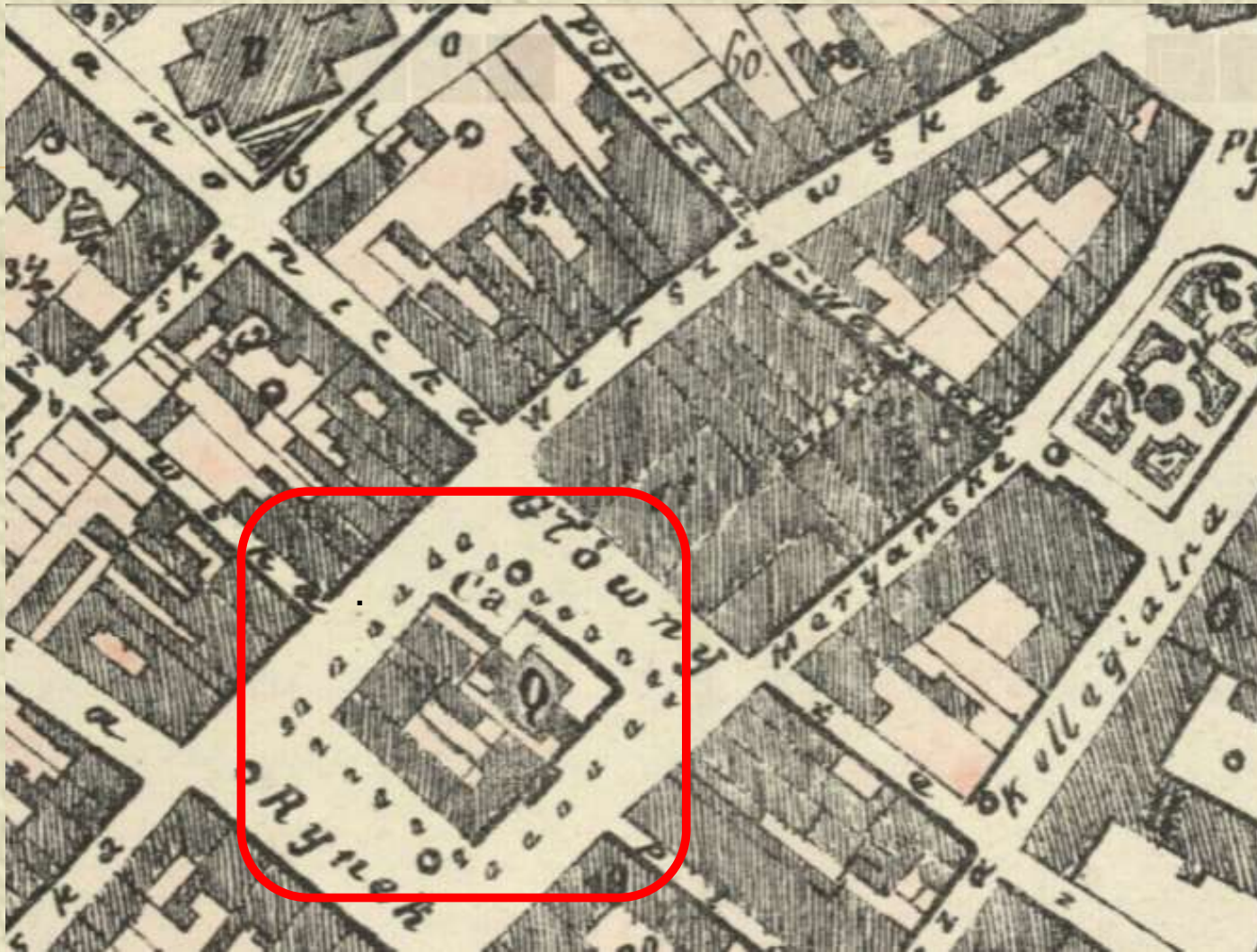

W Kaliskim Trybunale pracował ojciec Marii – Józef Wasiłowski, który był prawnikiem, obrońcą Prokuratorii Generalnej i patronem Trybunału Cywilnego w Kaliszu.

Most Kamienny

Aby dojść z alei Józefiny do centrum miasta, Maria Wasiłowska musiała przejść przez Most Kamienny z 1825 r.,

GŁÓWNY RYNEK

Gdy przez Główny Rynek przechodziła Maria Konopnicka, nie było na nim ratusza, który spłonął w wielkim pożarze miasta w 1792 roku.

MEDALIONY NA GŁÓWNYM RYNKU

Na kamienicy z podcieniami nr 1 w 1978r. umieszczono płaskorzeźby wykonane przez Wiesława Andrzeja Oziminę. Przedstawiają Adama Asnyka, Marię Konopnicką, Stefana Szolca- Rogozińskiego i Marię Dąbrowską.

ULICA MARIAŃSKA

Znajdowała się tu redakcja „Kaliszanina”

ULICA MARIANŃSKA

W „Kaliszaninie” Maria Konopnicka po raz pierwszy opublikowała swój wiersz „W zimowy poranek”.

W zimowy poranek.

Wyiskrza się słońce — zestrzela promienie —
Tęczowe odblaski swój głowy.....
Ze skarbów wszechświata śle drogie kamienie
W ten mroźny poranek zimowy.

Czy tylko to zima?.... te białe kryształy
Nie sąż to kielichy kwiatowe,
Co wnet się otworzą — by wzrok mój zdumiały
Oglądał ogrody zimowe.....?

Te śnieżne przejrzyste, — cudne arabeski
Ej, czy też naprawdę są z lodu?.....
Czy może uronił postaniec niebieski
Lilije — co tak zbladły od chłodu....

To białym stokrociom, te puchy śniegowe
Na młode się listki składają....
Te pyłki, atomy, — sukienki balowe
Dla białych narcyzów, utkają.

.....

Ponętnie — lecz chłodno gałązki krzewiny
W swój bieli się wznoszą do słońca...
Ot mruga tu szafir — ot płoną rubiny —
Brylantów, szmaragdów — bez końca.

Czy zawsze te skarby tak dłonie nam ziębią,
Jak dziś — gdy je zima rozstrzela?...
Czy po za tą białą, dziewiczą, gołębią,
Tak zawsze jest mało wesela?....

Czy, gdybym na prawdę nosiła w warkoczach
Klejnoty — w kolory tęczowe,
To łezki współczucia zastygłyby w oczach
Jak białe te kwiaty zimowe?....

— Czy wtedy aż poznam ja czary życiowe,
Gdy wszystkie się czucia zapalą....?
Gdy miłość roztopi ostonki śniegowe,
Co serce mi chłodem kryształą?....

O mroźny poranku! ty patrzysz się w słońce,
A stygniesz w uścisku lodowym,
Jak człowiek — co chłonie tęsknoty palące
A światu — jest zawsze zimowym.

DEBIUT LITERACKI

W „KALISZANINIE”

*„Zdaje mi się, że pierwszy mój
jakiś wierszyk pt. „Zimowy ranek”
– lichota ot jakaś – drukowany
był w „Kaliszaninie”, do którego
posłałam ten utwór w wielkiej
tajemnicy pod pseudonimem.”*

Maria Konopnicka

KATEDRA ŚW. MIKOŁAJA

Tutaj w 1862 roku młoda Maria Wasiłowska wypowiedziała Jarosławowi Konopnickiemu słowa: „Ślubuję ci miłość ... aż do śmierci”.

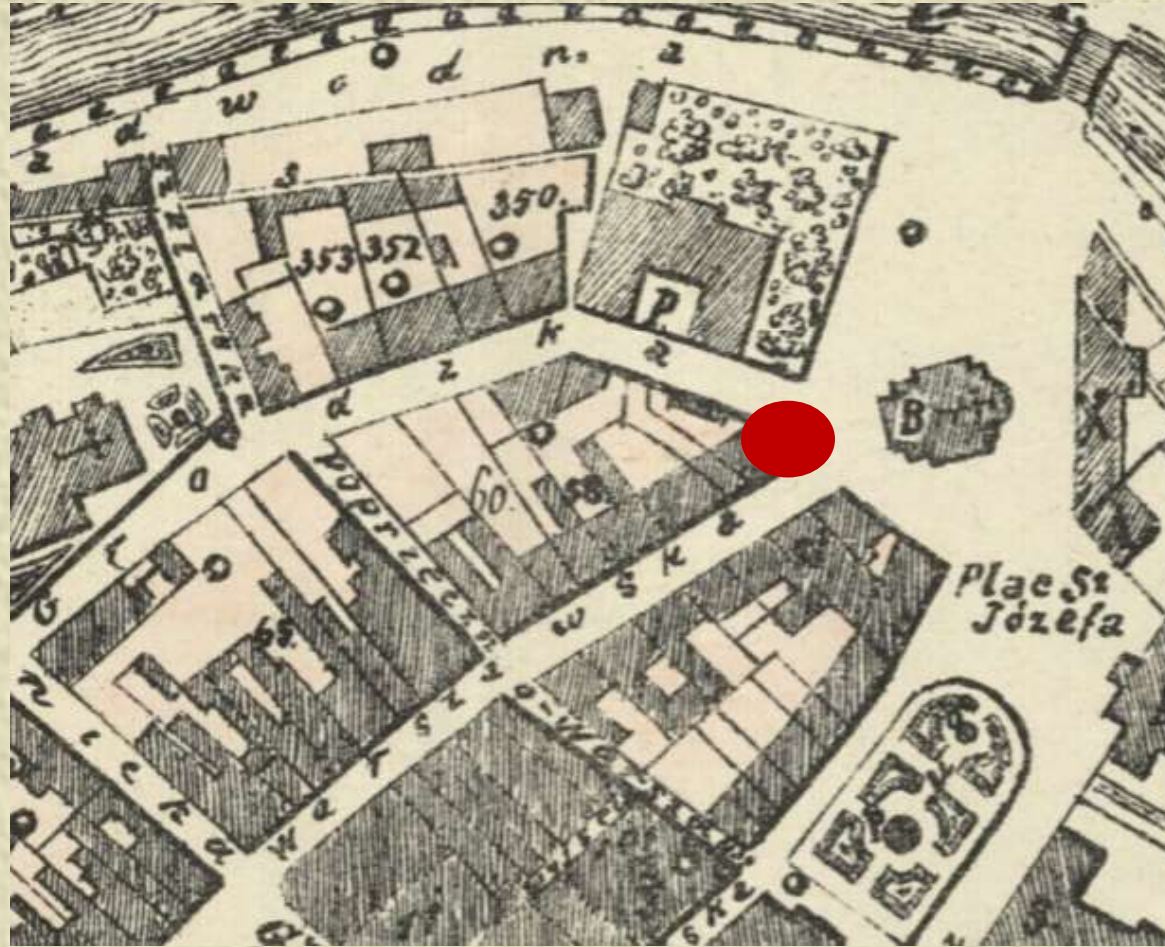
KATEDRA ŚW. MIKOŁAJA

Jarosław i Maria

Na pamiątkę umieszczono w katedrze płytę na temat ślubu.

UL. ZAMKOWA (WARSZAWSKA)

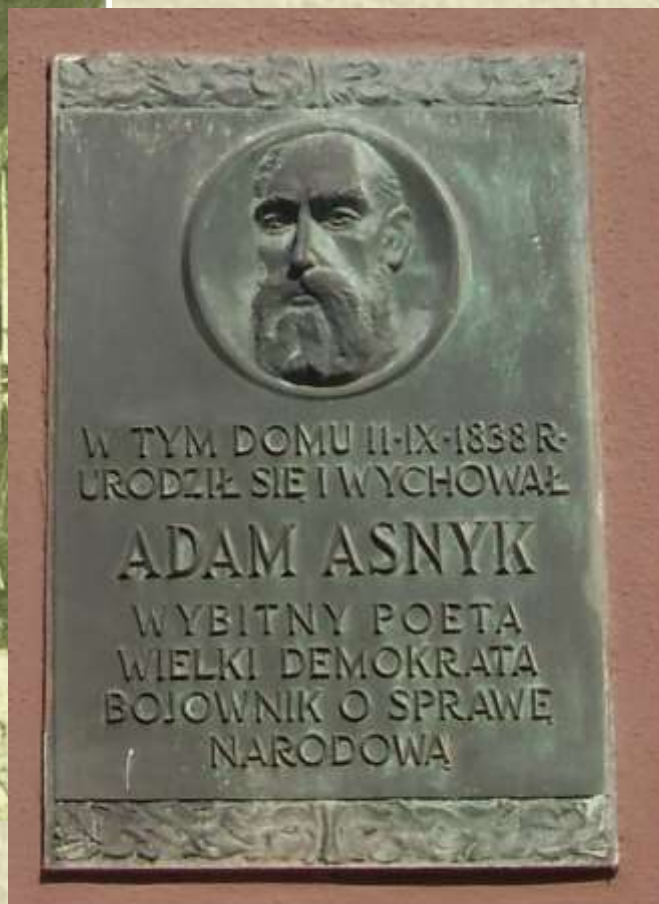
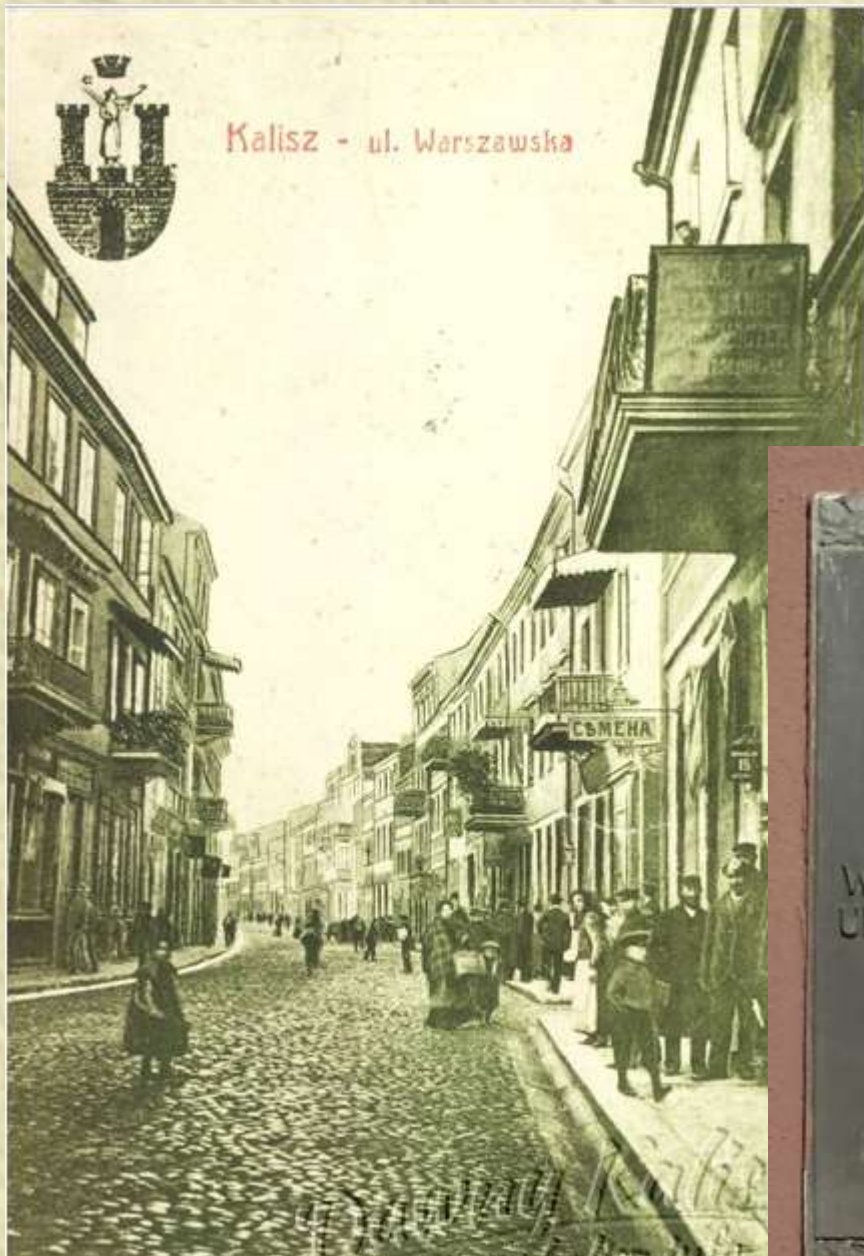
Przy zbiegu ulic Grodzkiej i Zamkowej (kiedyś Warszawskiej) krótko mieszkała po przybyciu do Kalisza Maria Konopnicka z rodziną.

UL. ZAMKOWA

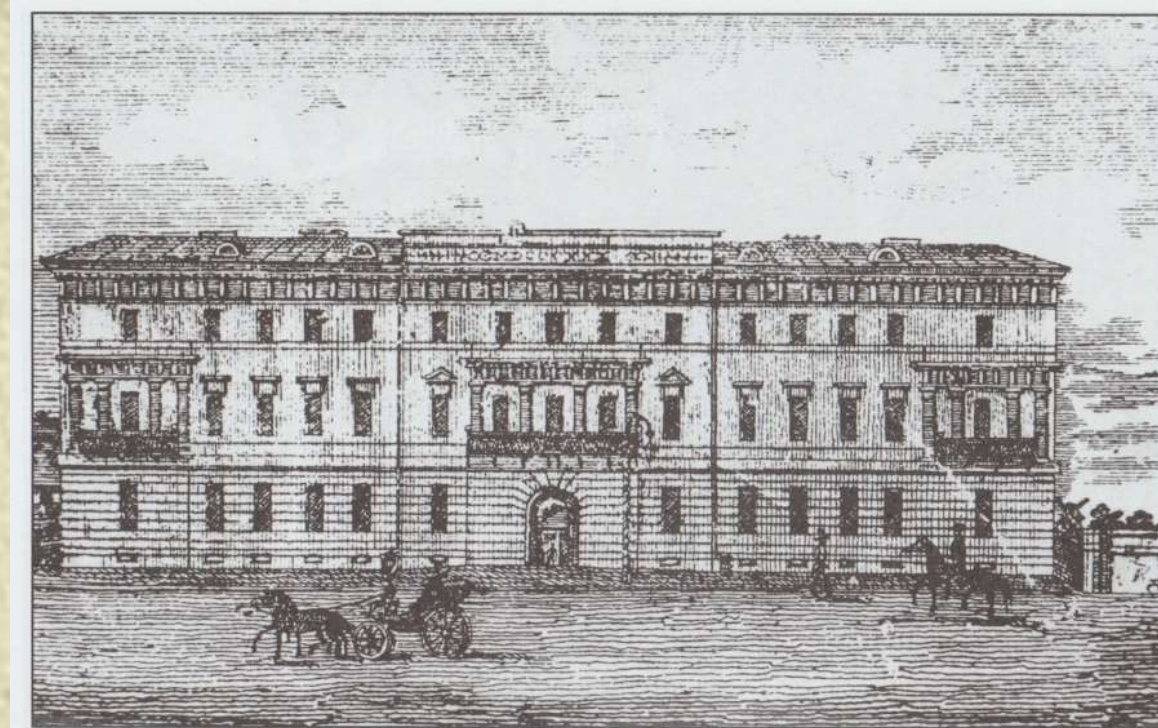
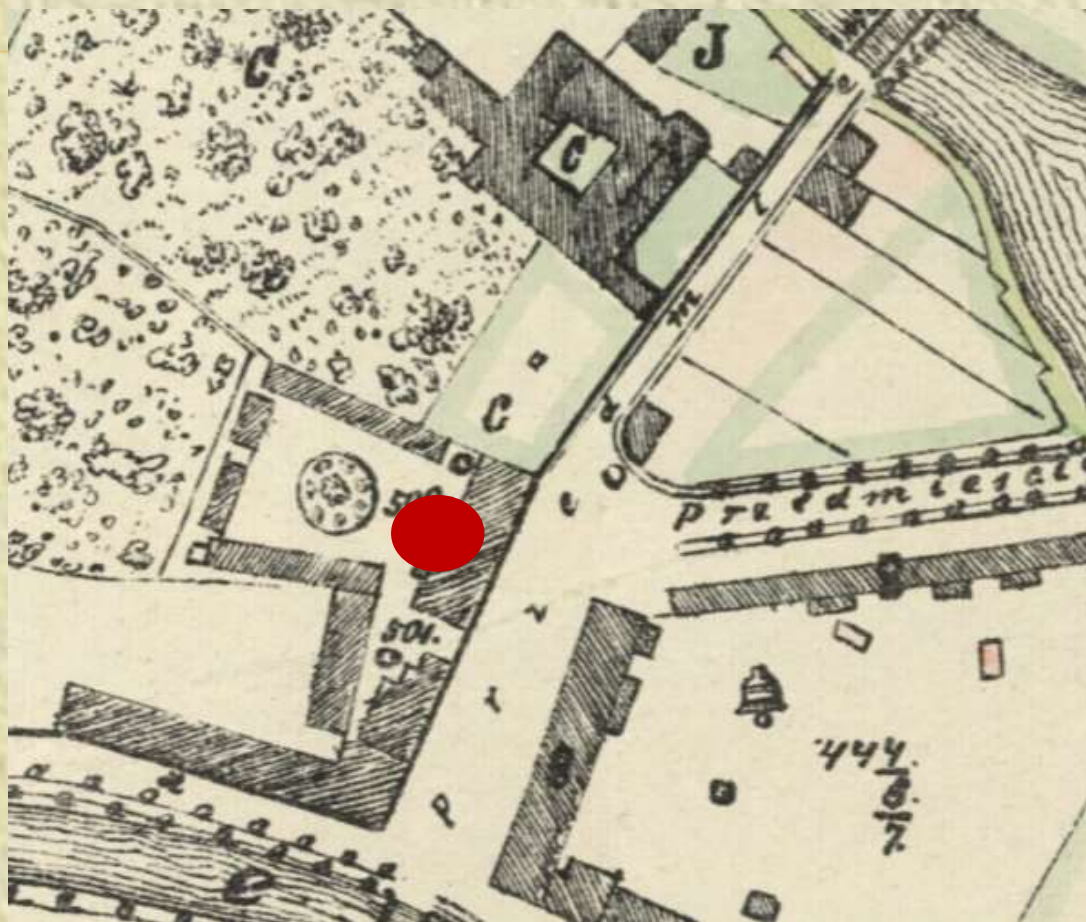
Kamienicy, w której na krótko zamieszkała rodzina Wasiłowskich, współcześnie nie znajdziemy.

UL. ZAMKOWA

*W kamienicy przy ul.
Warszawskiej 60
(spalonej przez
Prusaków)
urodził się Adam
Asnyk,
W noweli „Urbanowa”
Marii Konopnickiej
służąca opowiada
o „państwu Asnyk”.*

Pałac Puchalskich

Przy placu Kilińskiego (kiedyś Przedmieście Warszawskie) mieszkała aż do zamążpójścia Maria Wasiłowska.

Pałac Puchalskich

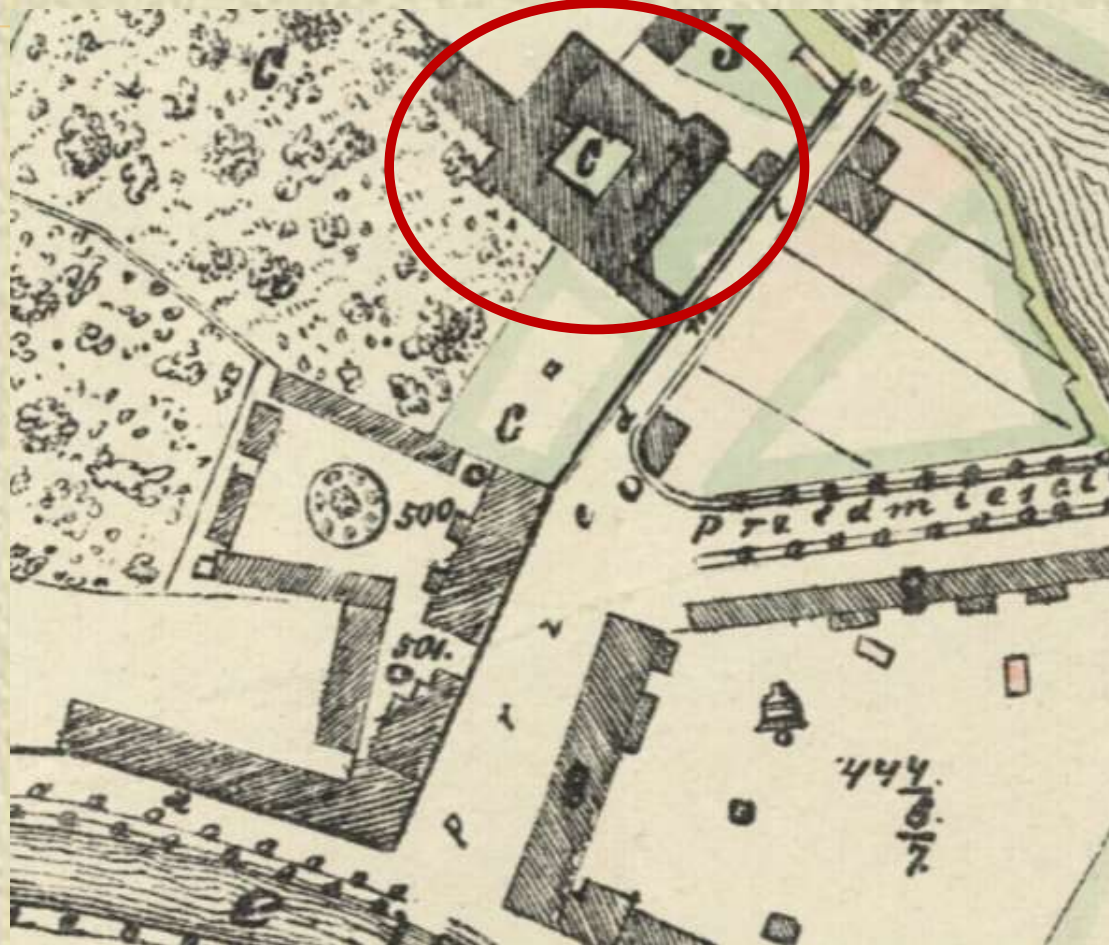
Na frontowej ścianie umieszczono pamiątkową tablicę. Na jej uroczyste odsłonięcie 12 grudnia 1962 r. zaproszono rodzinę pisarki: prawnukę Jacka Konopnickiego, bratanicę Jadwigę Kokęli i wnuczkę Krystynę Raykiewicz.

Pałac Puchalskich

Staraniem kaliszkiego koła Towarzystwa im. Marii Konopnickiej utworzono w pałacu Puchalskich w roku 1980 Izbę Muzealną im. Marii Konopnickiej. Organizowano tu także kaliszkie poniedziałki literackie, a kalisscy aktorzy urządzali inscenizacje wybranych utworów poetki. W roku 1991 z przyczyn ekonomicznych izbę zamknięto.

KOŚCIÓŁ OO. JEZUITÓW (DAWNIEJ BERNARDYNÓW)

Rodzina Wasiłowskich mieszkała w sąsiedztwie kościoła.

KOŚCIÓŁ OO. JEZUITÓW (DAWNIEJ BERNARDYNÓW)

*Dzwon "od bernardynów" rozlega się
w noweli „Anusia” Marii Konopnickiej.*

KOŚCIÓŁ OO. JEZUITÓW (DAWNIEJ BERNARDYNÓW)

W kruchcie tej świątyni ojciec Marii Konopnickiej kazał umieścić tablicę pamiątkową po śmierci żony.

DLA RODZINNEGO MIASTA...

NA SZKOŁĘ Ω Ω
RZEMIOSŁ W KALISZU.

KALENDARZ

na rok zwyczajny

1909.

WYDAWNICTWA ROK TRZECI.

Cena 50 kop.

KALISZ.
Druk „Gazety Kaliskiej.”

Kaliszowi.

Jeśliś ze mną jest złączony,
Grodzie stary, grodzie mój,
Patrzaj pilno w one strony,
Gdzie straż łzycmasz swej korony,
Na placówce dzielnie stój!

Jeśliś jednej ze mną wiary,
W nieśmiertelną życia moc
Strząśnij pieśnię, grodzie stary,
W brzasku pracy i ofiary
Gnuśnych zmierzchów porzuć noc!

Jeśli moja masz nadzieję,
Z mej kielwicy linę wzię...
Skróś przez burze, przez zawieje
Podaj ster swój tam, gdzie dnieje,
I do wlnych brzegów płyn!

Jeśli moje ci kochanie
W żar wybucha, w pieśń i czyn,
Dnia ci niogę zwiastowanie:
Swiałość niechaj ci się staję
Bos ty ducha prawy syn!

Henryk Konopnicki

Zarnowice, dn. 10/VIII 1907 r.

„KALISZOWI”

do słów M. KONOPNICKIEJ napisał HENRYK MELCER

Tempo poloneza.

Warszawa d. 21-9 1908r.

The musical score is arranged in two systems. The first system includes staves for Tenors (I and II) and Basses (I and II). The second system includes staves for Trebles (I and II) and Basses (I and II). The lyrics are written below the corresponding vocal lines.

TENORY I
Jeśliś ze mną jest złączony, Grodzie stary, grodzie mój.

TENORY II
Jeśliś ze mną jest złączony, Grodzie stary, grodzie mój.

BASY I
Jeśliś ze mną jest złączony, Grodzie stary, grodzie mój.

BASY II
Jeśliś ze mną jest złączony, Grodzie stary, grodzie mój.

I
Patrzaj pilno w one strony, Gdzie straż łzycmasz swej korony, Na placówce dzielnie stój!

II
Patrzaj pilno w one strony, Gdzie straż łzycmasz swej korony, Na placówce dzielnie stój!

I
Patrzaj pilno w one strony, Gdzie straż łzycmasz swej korony, Na placówce dzielnie stój!

II
Patrzaj pilno w one strony, Gdzie straż łzycmasz swej korony, Na placówce dzielnie stój!

W „Kalendarzu na Szkołę Rzemiosł na rok 1909” znalazł się wiersz „Kaliszowi”, który powstał w Żarnowcu 10 sierpnia 1907 r. Muzykę do tego tekstu skomponował Henryk Melcer.

Pomnik Marii Konopnickiej

Przy skrzyżowaniu ulic Ułańskiej i Nowego Światu w 1969 r. odsłonięto pomnik Marii Konopnickiej dłuta Stanisława Horno-Popławskiego.

ŹRÓDŁA TEKSTU

1. *Kolańczyk Aneta, Kalisz mała ojczyzna wielkich ludzi, Kalisz 2002.*
2. *Kościelniak Władysław, Kroniką miasta Kalisza, Kalisz 2002.*
3. *Polanowski Edward, Życie literackie Kalisza, Warszawa 1987.*
4. *Rocznik Kaliski, tom XV, pod red. W. Rysińskiego, Poznań 1982.*
5. *Sutarzewicz Halina Maria, Pisma rozproszone, Kalisz 1998.*

ŹRÓDŁA ZDJĘĆ I ILUSTRACJI

Barańska I., *Architektura Kalisza w dobie Królestwa Kongresowego*, Kalisz 2002.

Stawecki E., *Album kaliskie*, Warszawa 1858.

Źródła elektroniczne

1. Portal internetowy kaliszczasemmalowany.pl [dostęp: 29.04.2022]
2. Portal Dawny Kalisz www.kalisz.info/zdjecia [dostęp: 29.04.2022]
3. Portal internetowy <http://www.info.kalisz.pl/biograf/konopnic.htm> [dostęp: 29.04.2022]
4. Portal internetowy https://pl.wikipedia.org/wiki/Maria_Konopnicka [dostęp: 29.04.2022]
5. Portal internetowy <http://www.info.kalisz.pl/biograf/konopnic.htm> [dostęp: 29.04.2022]
6. <https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/publication/263847/edition/219063/content> [dostęp: 29.04.2022]

Fotografie współczesne: zbiory własne (Martyna Biłska)

Źródło mapy: <https://polona.pl/item/plan-dzisiejszego-miasta-kalisza-sekcja-3,MzEwMjUxNzI/0/#info:metadata> [dostęp: 29.04.2022]

*Dziękujemy
za uwagę*